

Sygn. akt **V Ca 2194/18**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 kwietnia 2019 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie V Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący:	SSO Sylwia Góźdź
Sędziowie:	SSO Magdalena Daria Figura SSR del. Magdalena Hemerling (spr.)
Protokolant:	st. sekr. sąd. Aneta Obcowska

po rozpoznaniu w dniu 3 kwietnia 2019 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa D. K. (1)

przeciwko Skarbowi Państwa - Dyrektorowi Aresztu Śledczego (...) w W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy - Mokotowa w Warszawie

z dnia 27 czerwca 2018 r., sygn. akt II C 3148/17

oddala apelację.

Sygn. akt V Ca 2194/18

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 3 kwietnia 2019 r.

Pozwem z dnia 7 lipca 2017 r. powód D. K. (1) wniósł o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa – Dyrektora Aresztu Śledczego (...) kwoty 10.000 zł. z ustawowymi odsetkami od dnia złożenia pozwu do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu pozwu D. K. (1) wskazał, że pomiędzy 9 grudnia 2015 r., a 5 kwietnia 2016 r. oczekiwał na list z Sądu Rejonowego w Legionowie. Gdy nie otrzymał listu w oczekiwanym czasie, skontaktował się z sekretariatem Sądu Rejonowego w Legionowie, gdzie uzyskał informację, że list został mu skutecznie doręczony, co powód negował. D. K. (1) złożył następnie zawiadomienie do prokuratury o możliwości popełnienia przestępstwa przez pracowników Służby Więziennej poprzez podrobienie jego podpisu na zwrotnym potwierdzeniu odbioru. W toku postępowania przygotowawczego sporządzono opinię grafologa, który stwierdził, że na zwrotnym potwierdzeniu odbioru nie

znajduje się podpis powoda. D. K. (1) podniósł, że doszło do wydania jego korespondencji osobie nieuprawnionej, a w liście znajdowały się informacje dotyczące jego osoby.

Powód wskazał również w uzasadnieniu pozwu, że w okresie pomiędzy 30 czerwca 2015 r., a 9 stycznia 2017 r. zapisał się na wizytę u lekarza stomatologa w jednostce penitencjarnej, jednak nie został do niego doprowadzony. Podczas przeglądania dokumentacji medycznej powód zauważył, że w dokumentacji znajduje się podpisane przez niego oświadczenie o rezygnacji z wizyty u dentysty. D. K. (1) zaprzeczył by był autorem tego oświadczenia. W tej sprawie złożył zawiadomienie do prokuratury o możliwości popełnienia przestępstwa, jednak postępowanie w tej sprawie zostało umorzone z uwagi na niewykrycie sprawców przestępstwa. Powód wskazał, że doszło do naruszenia jego prawa do opieki medycznej, ponieważ nie został przyjęty przez dentystę, a nadto pracownik pozwanego sfałszował jego podpis w dokumentacji medycznej.

W piśmie datowanym na 5 stycznia 2018 r. zatytułowanym „Rozszerzenie powództwa” powód wskazał dodatkową argumentację na poparcie swojego powództwa, stwierdzając jednocześnie, że dochodzona przez niego kwota pieniężna pozostaje bez zmian.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie na jego rzecz od powoda zwrotu kosztów procesu, tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Pozwany zaprzeczył twierdzeniom pozwu, wskazując, że powód nie udowodnił istnienia swojego roszczenia. Powód wskazał, że same twierdzenia dotyczące okoliczności, z których powód wywodzi swoje roszczenia mają charakter ogólnikowy.

Podczas rozprawy w dniu 20 czerwca 2018 r. powód oświadczył, że niedoręczenie mu korespondencji z Sądu Rejonowego w Legionowie naruszyło jego dobra osobiste w postaci tajemnicy korespondencji. Nadto powód wniósł o zasądzenie na jego rzecz również kosztów postępowania.

Wyrokiem z dnia 27 czerwca 2018 r. Sąd Rejonowy dla Warszawy Mokotowa w Warszawie w pkt I. zasądził od pozwanego Skarbu Państwa - Dyrektora Aresztu Śledczego (...) na rzecz powoda D. K. (1) kwotę 1000 złotych wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 13 lipca 2017 roku do dnia zapłaty, w pkt II w pozostałej części powództwo oddalił, w pkt III. nieuiszczoną opłatę od pozwu przejął na rachunek Skarbu Państwa, w pkt IV. nie obciążył powoda D. K. (1) kosztami postępowania.

Podstawę rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego stanowiły następujące ustalenia faktyczne i prawne:

Powód przebywał w Areszcie Śledczym (...) jako osadzony, w okresach, o których mowa w pozwie.

W grudniu 2015 r. nadano do powoda list. Nadawcą był Sąd Rejonowy w Legionowie, a nadana przesyłka dotyczyła sprawy o sygnaturze akt (...). Przesyłka została nadana w dniu 9 grudnia 2015 r. Odbiór przesyłek adresowanych do osadzonych w Areszcie Śledczym (...) następował za pokwitowaniem, którego dokonywał adresat pisma na zwrotnym potwierdzeniu odbioru.

Przesyłka z dnia 9 grudnia 2015 r. nadana przez Sąd Rejonowy w Legionowie nie dotarła do powoda, jednak na zwrotnym potwierdzeniu odbioru przy tej przesyłce znalazł się podpis potwierdzający odbiór przesyłki, którego nie nakreślił D. K. (1).

W dniu 18 listopada 2015 r. powód zgłosił w administracji Aresztu Śledczego (...) potrzebę przyjęcia go przez stomatologa z uwagi na silne bóle zęba. D. K. (1) zrezygnował jednak z wizyty u stomatologa. Wola rezygnacji z wizyty u stomatologa została przez powoda wyrażona na piśmie.

Powyższe ustalenia faktyczne zostały przez Sąd Rejonowy poczynione w oparciu o dokumenty i kopie dokumentów znajdujących się w aktach sprawy. Zdaniem Sądu I instancji dowody z dokumentów stanowią wiarygodny materiał dowodowy i nie budzą wątpliwości Sądu. Ich treść jest jasna i logiczna oraz nie budzi wątpliwości.

Sąd Rejonowy wskazał, iż okoliczność, że doszło do podrobienia podpisu powoda na zwrotnym potwierdzeniu odbioru przesyłki nadanej do powoda przez Sąd Rejonowy w Legionowie w sprawie o sygnaturze akt (...), została ustalona za pomocą dokumentów - opinii biegłego z zakresu kryminalistycznych badań dokumentów J. S. oraz opinii uzupełniającej biegłego z zakresu badań zapisów ręcznych E. K.. Opinie te zostały sporządzone w toku postępowania prowadzonego przez Prokuraturę Rejonową (...) o sygnaturze (...). Biegli powołani zostali przez organ prowadzący postępowanie przygotowawcze, a w aktach sprawy znajdują się poświadczony za zgodność z oryginałem odpisy opinii. Szczególne znaczenie w ustaleniu faktu podrobienia podpisu powoda miała opinia uzupełniająca biegłego z zakresu badań zapisów ręcznych E. K., w której biegły stwierdził kategorycznie, że podpis ręczny o odczytanych literach „Wy... ar” i datowanie „12.12.15” znajdujące się na potwierdzeniu odbioru przesyłki adresowanej do D. K. (1) w sprawie Sądu Rejonowego w Legionowie, sygn. (...) nie były nakreślone przez powoda (pkt 1. wniosków końcowych opinii uzupełniającej biegłego z zakresu badań zapisów ręcznych E. K.). Opinia uzupełniająca biegłego E. K. znajduje częściowe potwierdzenie w opinii biegłego J. S., który stwierdził, że zapis ręczny o brzmieniu „12.12.15” znajdujący się na przedmiotowym potwierdzeniu odbioru przesyłki, nie został nakreślony przez powoda. Biegły jednocześnie stwierdził, że podpis figurujący na potwierdzeniu odbioru przesyłki nie nadaje się do badań graficzno-porównawczych. Opinia J. S. nie wyklucza więc wniosków opinii E. K.. Sąd Rejonowy dał wiarę tym dowodom i na ich podstawie ustalił wskazaną wyżej okoliczność, gdyż opinie sporządzone na zlecenie Prokuratury Rejonowej (...) zostały wykonane przez osoby dysponujące niezbędną wiedzą i kompetentne do oceny okoliczności przedmiotowej sprawy.

Odnosnie podnoszonej przez powoda okoliczności, że doszło do podrobienia jego podpisu pod oświadczeniem o rezygnacji z wizyty u stomatologa w dniu 18 listopada 2015 r., Sąd Rejonowy nie dał wiary twierdzeniom powoda. D. K. (1) na tę okoliczność przedstawił swoje twierdzenia, nieoparte żadnym materiałem dowodowym. O okoliczności tej nie mogły świadczyć złożone przez powoda na rozprawie w dniu 20 czerwca 2018 r. kopie postanowienia Sądu Rejonowego dla Warszawy-Mokotowa, XIV Wydział Karny, sygn. (...) z dnia 26 czerwca 2017 r. i postanowienia Sądu Rejonowego dla Warszawy-Mokotowa, XIV Wydział Karny, sygn. (...) z dnia 18 stycznia 2018 r. Z dokumentów tych wynika jedynie, że Sąd Rejonowy dla Warszawy-Mokotowa nie uwzględnił zażaleń powoda w przedmiocie umorzenia dochodzenia w sprawie podrobienia podpisu D. K. (1) na dokumentacji medycznej. Nie wynika z tych dokumentów, że doszło do podrobienia podpisu powoda na oświadczeniu z 18 listopada 2015 r. o rezygnacji z wizyty u stomatologa, a z tego zdarzenia powód wywodził swoje roszczenie. Z postanowień Sądu nie wynika bowiem by doszło do podrobienia podpisu powoda na tym konkretnym dokumencie. Powód nie załączył innych dokumentów, ani nie zaprezentował innych dowodów, które wskazywałyby na podrobienie jego podpisu pod przedmiotowym oświadczeniem, a twierdzenia powoda w tym zakresie nie zasługują, w ocenie Sądu I instancji na wiarę, albowiem są sprzeczne z dokumentem - pismem Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej w W. adresowanym do powoda z dnia 21 grudnia 2017 r. Powód zeznając w dniu 20 czerwca 2018 r. sam stwierdził, że również w przypadku dokumentacji medycznej sporządzono opinię grafologa, jednak nie przedstawił jej jako materiału dowodowego w niniejszej sprawie.

W ocenie Sądu Rejonowego powództwo w części zasługiwało na uwzględnienie.

Powód dochodził w niniejszej sprawie zadośćuczynienia za doznaną krzywdę spowodowaną dwoma zdarzeniami. Jednym z tych zdarzeń było podrobienie jego podpisu pod zwrotnym potwierdzeniem odbioru pisma z Sądu Rejonowego w Legionowie, w związku z czym naruszone zostało jego prawo do tajemnicy korespondencji. Drugim zdarzeniem miało być podrobienie jego podpisu pod oświadczeniem o rezygnacji z wizyty u stomatologa. Z twierdzeń zgłoszonych przez powoda można wnioskować, że w związku z tym zdarzeniem powód dochodził zadośćuczynienia za ból i cierpienie wywołany brakiem wizyty u stomatologa.

Sąd Rejonowy wskazał, że w przedmiotowej sprawie zastosowanie znajdują przepisy art. 23 k.c. i art. 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c. Zgodnie z treścią art. 24 § 1 i 2 k.c. ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy

pieniężnej na wskazany cel społeczny. Z kolei z treści art. 448 k.c. wynika, że w razie naruszenia dobra osobistego, Sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. Przepis art. 23 k.c., który zawiera otwarty katalog dóbr osobistych, zalicza do nich w szczególności: zdrowie, wolność, cześć, swobodę sumienia, tajemnicę korespondencji.

Bezsprzecznie dobro osobiste podlegające ochronie to prawo człowieka do komunikowania się, porozumiewania się z innymi instytucjami co wynika z prawa do wolności obywatelskiej.

Sąd Rejonowy wskazał, że ocena czy doszło do naruszenia dobra osobistego danego podmiotu oparta jest na przesłankach subiektywnych i obiektywnych. Przepisy art. 23 i 24 k.c. w odniesieniu do ogólnej reguły dowodowej nakładają na powoda obowiązek wykazania, iż doszło do naruszenia jego dobra osobistego i wskazania jakie dobro zostało naruszone.

W niniejszej sprawie wykazano, że podczas pobytu powoda w Areszcie Śledczym (...) doszło do naruszenia tajemnicy korespondencji powoda. List adresowany do powoda nie dotarł do niego, a podpis pod zwrotnym potwierdzeniem odbioru został podrobiony, tak by wywołać wrażenie, że powód odebrał przesyłkę.

Sąd Rejonowy podkreślił, iż z treści art. 24 § 1 k.c. wynika jednoznacznie, iż ochrona dóbr osobistych przysługuje jedynie przed działaniem bezprawnym. Przesłanka bezprawności działania jest przesłanką konieczną do udzielenia ochrony o charakterze niemajątkowym. Przesłanka bezprawności działania jest ujmowana w kodeksie cywilnym szeroko. Przyjmuje się mianowicie, że bezprawne jest każde działanie sprzeczne z normami prawnymi, a nawet z porządkiem prawnym oraz zasadami współżycia społecznego.

Z uwagi na to, że w art. 24 § 1 k.c. została zawarta zasada domniemania bezprawności, to pozwany w tym postępowaniu miał obowiązek wykazania istnienia okoliczności usprawiedliwiających swoje działanie, a więc wyłączaających bezprawność.

W ocenie Sądu I instancji w niniejszej sprawie pozwany nie podjął inicjatywy dowodowej mającej wykazać, że jego działanie nie było bezprawne. Przede wszystkim nie wykazał by doszło do wydania powodowi adresowanej do niego przesyłki. Z akt sprawy wynika, że nadawcą korespondencji, która nie została powodowi przekazana, był Sąd Rejonowy w Legionowie. Stwierdzić zatem należy, że przesyłka ta mogła zawierać dane i informacje szczególnie dla powoda ważne, oraz że mylne uznanie przesyłki za właściwie doręczoną mogło wywołać negatywne skutki u powoda.

Odnosząc się do samego meritum żądania o zadośćuczynienie Sąd Rejonowy wskazał, że orzecznictwo Sądu Najwyższego podkreśla kompensacyjny charakter zadośćuczynienia, które z jednej strony ma służyć złagodzeniu doznanej krzywdy, z drugiej zaś nie może być źródłem wzbogacenia. Proces określenia kwoty zadośćuczynienia nie jest oparty na sztywnych schematach i w tym zakresie ustawodawca pozostawia swobodę uznaniu sędziowskiemu.

Kierując się powyższym Sąd Rejonowy doszedł do przekonania, że powództwo wywiedzione przez D. K. (1), w zakresie w jakim żądał zadośćuczynienia za krzywdę wywołaną naruszeniem tajemnicy jego korespondencji, jest zasadne do kwoty 1.000 zł. W ocenie Sądu I instancji nie jest to kwota symboliczna, jest adekwatna do krzywdy poniesionej przez powoda, a także zrekompensuje mu uciążliwości związane z przedmiotowym zdarzeniem.

Powód wywodził swoje roszczenie również z okoliczności, że doszło do podrobienia jego podpisu pod oświadczeniem o rezygnacji z wizyty u stomatologa w dniu 18 listopada 2015 r.

W ocenie Sądu Rejonowego powód nie wykazał jednak, aby doszło do naruszenia jego dóbr osobistych we wskazany sposób. Zgodnie bowiem z art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. O ile prawdą jest, iż każde naruszenie dóbr osobistych jest bezprawne i w tym zakresie istnieje domniemanie bezprawności, o tyle nie można powiedzieć, że powód nie miał żadnych obowiązków dowodzenia faktów. Biorąc

pod uwagę treść powołanych powyżej przepisów, D. K. (1) powinien wskazać rodzaj naruszonego dobra osobistego, udowodnić sam akt naruszenia dóbr osobistych, istnienia krzywdy wynikającej z naruszenia przez pozwanego dobra osobistego powoda oraz związek przyczynowy między krzywdą niemajątkową a działaniem czy zaniechaniem sprawcy krzywdy niemajątkowej.

Tymczasem, w ocenie Sądu I instancji, w niniejszej sprawie strona powodowa nie sprostowała temu obowiązkowi. Przede wszystkim powód nie wykazał by doszło do naruszenia jego dóbr osobistych w postaci podrobienia jego podpisu pod oświadczeniem o rezygnacji z wizyty u stomatologa, o czym była mowa w wcześniejszych partiach uzasadnienia poświęconych ocenie materiału dowodowego.

Mając powyższe na uwadze Sąd Rejonowy oddalił powództwo ponad kwotę 1.000 zł.

W niniejszej sprawie Sąd Rejonowy doszedł do przekonania, że pozwany zobowiązany był naprawić krzywdę powoda, od czasu gdy się o niej dowiedział. Bezsposornie miało to miejsce przed wytoczeniem niniejszego powództwa, zważywszy na prowadzone w sprawie podrobienia podpisu powoda pod potwierdzeniem odbioru korespondencji postępowanie karne. Z tych powodów odsetki od zasądzonej kwoty Sąd zasądził zgodnie z żądaniem pozwu. W niniejszej sprawie pozew wpłynął do Sądu w dniu 13 lipca 2017 r., a zatem w ocenie Sądu Rejonowego od tego dnia należało zasądzić od pozwanego na rzecz powoda odsetki ustawowe za opóźnienie od zasądzonej kwoty.

Na podstawie art. 113 ust. 1 (a contrario) ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2016 r., poz. 623 – tekst jednolity ze zm.) Sąd przejął na rachunek Skarbu Państwa nieuiszczoną opłatę od pozwu. Powód był zwolniony od kosztów sądowych w zakresie opłaty od pozwu, a ponieważ przegrał sprawę niemal w całości Sąd Rejonowy uznał, że nie ma podstaw by obowiązek uiszczenia opłaty od pozwu nałożyć na jego przeciwnika procesowego. Z tych przyczyn Sąd I instancji orzekł jak w pkt. III sentencji wyroku.

W pkt. IV wyroku Sąd Rejonowy postanowił nie obciążać powoda kosztami postępowania na podstawie art. 102 k.p.c. Odstępując od obciążenia powoda kosztami procesu Sąd Rejonowy wziął pod uwagę jego trudną sytuację życiową i majątkową. Powód jest osobą odbywającą karę pozbawienia wolności i nie posiada żadnego majątku, a jego możliwości zarobkowe są bardzo ograniczone. Z tych przyczyn powód był zwolniony od obowiązku ponoszenia kosztów sądowych w całości, co wprawdzie samo w sobie nie uzasadnia odstąpienia od obciążenia go kosztami poniesionymi przez stronę przeciwną (art. 108 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych), jednak nie pozostaje bez wpływu na ocenę zastosowania art. 102 k.p.c. w niniejszej sprawie.

Apelację od powyższego wyroku wniosła strona pozwana zaskarżając go w części tj. co do pkt. I. Zaskarżonemu wyrokowi pozwany zarzucił naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów polegające na oparciu rozstrzygnięcia wyłącznie na zeznaniach powoda, a w konsekwencji przyjęciu, że powód wykazał istnienie dochodzonego roszczenia, gdy tymczasem twierdzenia pozwu nie zostały przez powoda udowodnione w sposób niebudzący wątpliwości. W ocenie pozwanego oparcie się na opiniach sporządzonych w sprawach karnych stałoby w sprzeczności z art. 235 k.p.c.

Wskazując na powyższy zarzut strona pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację strona powodowa wniosła o oddalenie apelacji pozwanego w całości.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna.

W pierwszej kolejności należy zauważyć, że w zakresie, w jakim skarżący polemizuje z faktem wykazania roszczenia powoda związanego z podrobieniem jego podpisu pod oświadczeniem o rezygnacji z wizyty u stomatologa, apelacja

jest całkowicie nieuzasadniona, albowiem Sąd Rejonowy oddalił powództwo D. K. (2), w zakresie w jakim żądanie zadośćuczynienia oparte było na tej podstawie faktycznej.

Podstawą zasądzenia przez Sąd I instancji na rzecz powoda kwoty 1.000 zł tytułem zadośćuczynienia było uznanie przez Sąd meriti, że doszło do naruszenia tajemnicy korespondencji powoda, albowiem adresowany do D. K. (1) list z Sądu Rejonowego z Legionowa nie został mu doręczony przez administrację aresztu śledczego, a jego podpis na zwrotnym potwierdzeniu odbioru został podrobiony.

W ocenie Sądu Okręgowego skarżący trafnie zarzuca, że podstawą ustalenia w niniejszej sprawie, że doszło do podrobienia podpisu pod zwrotnym potwierdzeniem odbioru nie mogła być opinia sporządzona w innej sprawie. Należy bowiem zauważyć, że nie ma charakteru dowodu z opinii biegłego pisemna opinia biegłego złożona do akt innej sprawy. Opinia taka stanowi dowód z dokumentu prywatnego, chyba że sąd dopuści dowód z opinii tego biegłego i zażąda złożenia jej do rozpoznawanej sprawy, a biegły ją potwierdzi (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 19 lutego 2013 r. I ACa 1121/12). Zgodnie z wyrażonym w orzecznictwie poglądem dokonanie przez sąd ustaleń faktycznych na podstawie dowodów, które nie zostały w formalny sposób dopuszczone i przeprowadzone na rozprawie, narusza ogólne reguły postępowania dowodowego w zakresie bezpośredniości, jawności, równości stron i kontradykcyjności - zob. uzasadnienie wyroku SN z dnia 20 sierpnia 2001 r., I PKN 571/00, OSNP 2003, Nr 14, poz. 330).

Niemniej jednak Sąd Okręgowy uznał, że mimo naruszenia przez sąd Rejonowy przepisów prawa procesowego, wyrok odpowiada prawu. Zważywszy na fakt, że Sąd II instancji jest sądem merytorycznym, Sąd Okręgowy uprawniony był do poczynienia własnych rozważań nad zasadnością zgłoszonego roszczenia.

W niniejszej sprawie powód domagał się zadośćuczynienia za naruszenie jego dóbr osobistych w związku z nieprawidłowym, jego zdaniem, działaniem organów państwa polegającym m.in. na braku przekazania powodowi adresowanej do niego korespondencji z Sądu Rejonowego w Legionowie. W ocenie powoda doszło w ten sposób do naruszenia jego prawa do tajemnicy korespondencji, albowiem list z sądu został najprawdopodobniej wydany innej osobie lub zagubiony.

Należy zauważyć, że zasady, na jakich Skarb Państwa ponosi odpowiedzialność deliktową określa art. 417 k.c. zgodnie z tym przepisem za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa. Zachowanie jest niezgodne z prawem, gdy zachodzi sprzeczność między zakresem kompetencji organu, sposobem jego postępowania, a jego działaniem rzeczywistym.

Szkodę natomiast należy w tym przypadku rozpatrywać szeroko, jako każdy uszczerbek w prawnie chronionych dobrach danego podmiotu, zarówno o charakterze majątkowym, jak i niemajątkowych. Przepis art. 417 k.c. może być także podstawą odpowiedzialności państwa za naruszenie dóbr osobistych.

Naruszenie dobra osobistego w postaci tajemnicy korespondencji ma miejsce w przypadku zapoznania się z treścią cudzej korespondencji lub rozpowszechnienia tej korespondencji.

W pierwszej kolejności należało ustalić, czy doszło do niezgodnego z prawem działania przy wykonywaniu władzy publicznej w związku z zarzucanymi przez powoda nieprawidłowościami związanymi z doręczaniem powodowi adresowanego do niego listu z Sądu Rejonowego w Legionowie.

Należy zauważyć, że zgodnie z art. 137 § 2 k.p.c. doręczenia osobom pozbawionym wolności dokonuje się przez zarząd odpowiedniego zakładu.

Doręczenia pism tym osobom dokonuje się przez „zarząd odpowiedniego zakładu”, przez co obecnie należy rozumieć dyrektora zakładu karnego (art. 72 k.k.w.), dyrektora aresztu śledczego (art. 208 § 4 k.k.w.), kierownika odpowiedniego zakładu leczniczego lub psychiatrycznego albo kierownika Krajowego Ośrodka Zapobiegania

Zachowaniom Dyssocyjnym. Doręczenie zgodnie z art. 137 § 2 w stosunku do osób pozbawionych wolności jest obligatoryjne i wyklucza dopuszczalność dokonywania doręczeń w miejscu określonym w myśl art. 135 § 1 (por. orzeczenie SN z dnia 11 grudnia 1975 r., IV PR 254/74, niepubl.), w tym także doręczenia zastępczego na podstawie art. 138 (por. postanowienie SN z dnia 7 stycznia 1971 r., I PZ 82/70, LEX nr 14115) i doręczenia na podstawie art. 139 § 1 k.p.c.

Należy zauważyć, że kwestie dotyczące doręczeń korespondencji osobom pozbawionym wolności, reguluje – wydane na podstawie Kodeksu Karnego Wykonawczego – Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 czerwca 2015 r. w sprawie czynności administracyjnych związanych z wykonywaniem tymczasowego aresztowania oraz kar i środków przymusu skutkujących pozbawieniem wolności oraz dokumentowania tych czynności (zwane dalej „Rozporządzeniem”). Kwestia związana z doręczeniem osadzonemu korespondencji została szczegółowo uregulowana w Rozdziale 8 tegoż rozporządzenia.

Zgodnie z 114 ust 1 Rozporządzenia adresowaną do osadzonego przesyłkę z korespondencją urzędową z dołączonym potwierdzeniem odbioru doręcza się adresatowi za pokwitowaniem na tym potwierdzeniu. Sekretariat jednostki penitencjarnej odnotowuje na potwierdzeniu odbioru numer przesyłki poleconej, jaki nadano przesłanej przesyłce.

Na potwierdzeniu odbioru korespondencji osadzony wpisuje datę i potwierdza odbiór pisma swoim czytelnym podpisem zawierającym imię i nazwisko, a doręczający wypełnia odpowiednio potwierdzenie odbioru (ust. 2).

Na gruncie niniejszej sprawy Sąd Rejonowy słusznie ustalił, że korespondencja adresowana do powoda z Sądu Rejonowego w Legionowie, która została nadana w dniu 9 grudnia 2015 r., nie została nigdy odebrana przez D. K. (1).

Wskazać należy, że pozwany kwestionując zasadność powództwa, nie mógł ograniczyć się do stwierdzenia, że zaprzecza wszystkim faktom powołanym przez powoda, z wyjątkiem tych, które wyraźnie przyznał. Fakty i dowody związane z konkretnymi okolicznościami, z którymi się pozwany nie zgadzał powinien on wskazać, jeśli miało to służyć obronie jego racji (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 lipca 2009 r., III CSK 341/08).

Jakkolwiek zatem okoliczność braku odebrania adresowanej do korespondencji nie mogła wynikać z opinii sporządzonych w sprawach karnych, to stanowiła okoliczność wskazaną przez powoda i niezakwestionowaną skutecznie przez stronę pozwaną. Nadto okoliczność ta mogła zostać ustalona w oparciu o domniemanie faktyczne, o jakim mowa w art. 231 k.p.c. Wskazać bowiem należy, że na zwrotnym potwierdzeniu odbioru korespondencji brak jest czytelnego podpisu zawierającego imię i nazwisko osoby odbierającej korespondencję, widnieje zaś nieczytelny podpis zaczynający się od liter „Wy, a kończący na literę „r”. Powyższe stwarza domniemanie, że korespondencja adresowana do powoda została przekazana innej osobie, której nazwisko zaczyna się na „Wy”, a kończy na „r”. Pozwany nie obalił tego domniemania, mimo że to na nim spoczywał ciężar wykazania okoliczności, że doszło do wydania powodowi adresowanej do niego przesyłki i nie miało miejsca naruszenie tajemnicy jego korespondencji. Wskazać należy, że przepis art. 24 § 1 k.c. wprowadza domniemanie bezprawności działania sprawcy naruszenia dóbr osobistych. Oznacza to, że rzeczą pozwanego jest obalenie tego domniemania w sposób niewątpliwy i pewny, czemu pozwany w niniejszym postępowaniu nie sprostał.

Pozwany ani nie ustosunkował się do twierdzeń pozwu (wskazując ogólnie, że zaprzecza twierdzeniom powoda), ani też nie zaoferował żadnych dowodów na okoliczność, że doszło do realizacji obowiązków Aresztu Śledczego w zakresie doręczenia osadzonemu adresowanej do niego korespondencji. Zważyć należy, że przepis art. 3 k.p.c. obliguje strony procesu cywilnego do udzielenia wyjaśnień co do okoliczności sprawy zgodnie z prawdą i bez zatajania czegokolwiek oraz do przedstawienia dowodów. Normuje on więc obowiązek tzw. lojalności procesowej, koniecznej - także z punktu widzenia interesu procesowego strony przeciwnej - dla ustalenia okoliczności bezspornych i spornych, a tym samym dla właściwego ukierunkowania postępowania dowodowego i skoncentrowania go na faktach rzeczywiście istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (por. wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 21 grudnia 2016 r., I ACa 1395/16). Powyższa zasada procesowa nabiera szczególnego znaczenia w takich sprawach, jak ta rozpoznawana, gdzie pozwany jest Skarb Państwa, a podstawą faktyczną dochodzonego roszczenia jest dopuszczenie się nieprawidłowości przy wykonywaniu władzy publicznej w rezultacie czego dochodzi do naruszenia dobra osobistego obywatela. W takiej

sytuacji od pozwanego należałoby oczekiwać, że w sposób pełny i wyczerpujący ustosunkuje się do twierdzeń i zarzutów zawartych w pozwie.

Konkludując należy zauważyć, że na gruncie niniejszej sprawy istotne było to, czy doszło do wydania powodowi adresowanej do niego korespondencji, do czego zobowiązana była administracja Aresztu Śledczego. Kwestia ewentualnego podrobienia podpisu na zwrotnym potwierdzeniu odbioru miała znaczenie drugorzędne, skoro nakreślony na z.p.o. podpis nie był w ogóle podpisem powoda (jak zostało zauważone zaczynał się od liter „Wy”, a kończył literą „r”, tymczasem powód ma na nazwisko K.). Jak zostało już zauważone Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 czerwca 2015 r. wprowadza wymóg, aby na potwierdzeniu odbioru korespondencji osadzony wpisał datę i potwierdził odbiór pisma swoim czytelnym podpisem zawierającym imię i nazwisko. Sekretariat jednostki penitencjarnej powinien czuwać nad tym, aby powyższy wymóg został spełniony. W sytuacji braku jego dopełnienia i jednoczesnego kwestionowania przez osadzonego, że doszło do wydania adresowanej do niego korespondencji, pozwany powinien był wykazać, że czynność ta miała w rzeczywistości miejsce. Pozwany, ani tak nie twierdził w niniejszej sprawie, ani też nie zaoferował żadnych dowodów na wskazaną okoliczność, mimo, że w ocenie Sądu Okręgowego nie było żadnych przeszkód, aby zgłosić chociażby dowód z przesłuchania w charakterze świadka pracownika Aresztu Śledczego odpowiedzialnego za przekazywanie korespondencji osadzonym, który dysponowałby wiedzą dotyczącą okoliczności wydania tego konkretnego listu.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy oddalił apelację pozwanego na podstawie art. 385 k.p.c.